

přivodí i v Čechách vzrůst královského absolutismu a zhorší vyhlídky na náboženskou svobodu novoutrakvistů a Bratří. Nebylo to po prvé, co si čeští stavové tuto souvislost věcí politických a církevních živě uvědomili. Netajili se sympatiemi ke kurfiřtovi. Nebylo jim ovšem snadné postavit se proti vlastnímu králi. Stavovské vojsko, které Ferdinand svolával jakoby na ochranu země proti saskému vpádu, mělo sice v čele muže, kteří byli nakloněni spojení s kurfiřtem, a kurfiřt s českou pomocí počítal, ve skutečnosti však k akci nedošlo. Liknavost českých stavů měla na tom velikou vinu. Císař porazil a zajal kurfiřta u Mühlberku 24. dubna 1547.

Čeští stavové, šlechta i města, byli nyní snadno přinuceni vzdát se králi, jenž užil práva vítěze proti povstalcům. Odhadnův i tentokrát síly své i stále ještě velikou moc české šlechty, zneškodnil především královská města, odzbrojil je a postavil pod přísný dozor, šlechtu pak oslabil konfiskacemi statků. Dva rytíři a dva měšťané byli popraveni na hradčanském náměstí 22. srpna 1547. Jiní zvláště exponovaní se zachránili útekem za hranice.

Události roku 1546—1547 byly nebezpečnou nápořádí toho, co mělo Čechy a české evangelíky potkat o sedmdesát let později. Opět uvidíme nejednotnost v postupu nejen protestantů českých a saských, ale i českých a moravských, kteří r. 1547 zůstali zcela stranou, v počátcích války třicetileté pak se k odboji odhodlají příliš pozdě. Opět budou splývat zájmy náboženské s politickými na straně stavů i na straně habsburského panovníka. Opět bude exil útočištěm těch, kdo ve vlasti neobstojí buď jako účastníci odboje, buď pro náboženství. Důsledky pohromy z r. 1620 budou ovšem nesrovnale dalekosáhlejší, než jaké vzešly z královských zákroků r. 1547. Ale kdo viděl do budoucnosti tak, aby odtud bral poučení pro vnuky? V diplomatické pohotovosti a v politické prozíravosti měli Habsburkové již ve Ferdinandu I. nespornou převahu nad českými protestanty.

Král jmenoval r. 1547 svého oblíbeného druhorozeného syna, arciknížete Ferdinanda, českým místodržícím. Arciknížeti bylo teprve osmnáct let, prokazoval však již skutečné vladařské schopnosti a stavěl je oddaně do služby politiky otcovy, s nímž

cele souhlasil i v jeho protireformační horlivosti. Proto byl otcí milejší než prvorozený Maxmilián. Jeho jmenováním byla ukončena doba, kdy král zasahoval do českých věcí zřídka, máje sídlo ve Vídni a odkládaje vyřízení mnoha věcí až k návštěvě v Čechách.

Mezi těmi, kdo byli v Čechách postiženi tresty za vzpouru, byli poměrně vysokým procentem zastoupeni *Bratři*. Pochopitelně, protože byl v čele odboje kraj boleslavský, kde byla bratrská šlechta nejčetnější. V osmičlenném výkonném výboru svazu těch, kdo se proti králi postavili, byli čtyři páni a dva rytíři Bratří. Mezi popravené náležel B. Václav Pětipeský, zástupce velitele stavovských vojsk. B. Vilém Křinecký z Ronova, v minulých letech častý mluvčí bratrských stavů na politickém fóru, prchl včas za hranice a našel útočiště v Prusích. Arnošt Krajíř byl pokutován ztrátou Brandýsa n. L., kdežto Boleslav musil přijmout jako léno a nesměl toto panství [zprvu ani hrad] opustit. Vypravování, že Boleslav sobě i Bratřím zachránil poukazem k zásluze svého otce o volbu Ferdinandovu za českého krále, je legendární. Bohuš Kostka ztratil Litomyšl a musil se za podobných podmínek jako Krajíř spokojit Brandýsem n. O. a jiným menším panstvím. Adamu z Vartemberka byl odňat Turnov. Zde všude byly bratrské sbory, které se nyní s řadou jiných pojednou octly pod přímým panstvím královým, jenž ani v dřívějších letech v královských městech a na svých panstvích Bratry netrpěl. Mohlo být jasno, že proti nim příkře zakročí i v nově získaných místech.

Král však viděl vítanou příležitost k *potlačení Jednoty v Čechách vůbec*. Její existence mu byla odedávna proti mysli. I on skrýval cíle své náboženské politiky a předstíral, že jedná jen jako panovník, jenž trestá rušitele zemského pokoje. Užil nesporné okolnosti, že se mu vzepřela řada bratrských šlechticů a dal rozhlásit, že se tak jistě stalo jen za výslovného souhlasu Starších; oni přece rozhodují v Jednotě o všem. Rozumí se, že největší vina byla svalována na Augustu jako na předního z nich, jenž ostatně k sobě svou aktivitou po léta poutal největší pozornost. Byl podezříván, že již za svých cest do Vitemberku připravoval